

بلیت نیم‌بهای حمل‌ونقل برون شهری برای معلولان با کارت هوشمند سما آشنا شوید

سکوی (اپلیکیشن تاپ) زیرمجموعه بانک پارسیان برای معلولان شدید فراهم شده است. «آتیه‌نو» به‌منظور مروری بر لوازم و بایدهای اجرای این تبصره و ماده قانونی با محمداسماعیل شیخ قرایی، دبیر میز گردشگری دسترس‌پذیر وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و مدیرعامل انجمن معلولان پارس به گفت‌وگو نشسته که در ادامه می‌خوانید.

حمل و نقل، به افراد معلول کمک کند تا با کاهش هزینه‌های رفت‌وآمد خود، به راحتی به مقاصد موردنظر خود بروند. این اقدام نه‌تنها نشان از توجه به نیازهای افراد معلول دارد، بلکه حقوق و توانمندی‌های آنان را ترویج می‌دهد و جامعه را به سوی شناخت و قبول بهتر این گروه هدایت می‌کند. افراد معلول با داشتن این کارت، بهترین انتخاب‌ها در وسیله حمل‌ونقل را با توجه به شرایط خود تجربه می‌کنند و برنامه‌ریزی بهتری برای سفرهای خود خواهند داشت. این طرح می‌تواند محرکی اقتصادی در بخش حمل‌ونقل عمومی باشد و در ایجاد و توسعه اشتغال مؤثر واقع شود. دسترس‌پذیربودن زیرساخت‌های حمل‌ونقل برای افراد معلول، احصای عدالت‌گونه افراد نیازمند به کارت سما، ضرورت آموزش و آگاهی جامعه و کارکنان حمل‌ونقل به‌منظور اجتناب از مشکلات و سوءتفاهم‌ها در استفاده از کارت‌ها و حفظ کرامت فرد دارای معلولیت در صورت عدم مدیریت درست در اجرا می‌تواند چالش‌برانگیز باشد. مدیریت این طرح باید انتقادپذیر باشد و با سازمان‌های مردم‌نهاد متخصص در امر گردشگری مشورت کند.

• **پیشنهاد شما برای ارتقای سطح کیفی حمل‌ونقل افراد دارای معلولیت چیست؟**

برای ارتقای سطح کیفی حمل‌ونقل افراد دارای معلولیت در ایران، ارائه پیشنهادات شاخص و کارآمد امری حیاتی است. ایجاد و توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل عمومی با امکانات دسترسی برای افراد معلول، ساخت ایستگاه‌ها، پله‌ها، و وسایل نقلیه دسترسی‌پذیر یکی دیگر از اولویت‌هاست. همچنین تجهیز وسایل حمل‌ونقل عمومی به فناوری‌ها و امکانات دسترسی ازجمله نصب لیفت و افزایش فضاهای قابل استفاده در اتوبوس‌ها و قطار‌ها می‌تواند در کیفی‌سازی مؤثر باشد. اعطای تسهیلات مالی و تشویقی به شرکت‌های حمل‌ونقل جهت تجهیز وسایل نقلیه به امکانات دسترسی، اجرای برنامه‌های آموزشی و آگاهی‌بخش جامعه، استفاده از فناوری‌های نوین در حمل‌ونقل مانند اپلیکیشن‌ها و سامانه‌های هوشمند، افزایش شفافیت در مدیریت حمل و نقل عمومی، تشکیل گروه‌های تخصصی با حضور تشکل‌ها و افراد صاحب‌نظر و متخصص جهت بررسی و پیگیری مسائل مرتبط نیز کارگشا و مؤثر خواهد بود.

معلول، نصب تجهیزات ایمنی خاص نظیر کمربند ایمنی و هشدارهای صوتی و بصری نیز از ضرورت‌های این حوزه محسوب می‌شود.

• **نظر شما در خصوص تخصیص ۱۳۵هزار کارت هوشمند اعتباری با عنوان «سما» برای حمل‌ونقل افراد دارای معلولیت چیست؟**

این طرح یک اقدام مهم و پیشگامانه است که می‌تواند به بهبود کیفیت زندگی افراد معلول و ارتقای شرایط حمل‌ونقل عمومی در کشور منجر شود. تصمیم استراتژیک و مهم فوق توسط وزارت میراث فرهنگی، سازمان بهزیستی، یک بانک عامل و وزارت تعاون گرفته شده و به‌شدت نیازمند توضیح دقیق و شفاف و مدیریت در اجراست. این مهم نه‌تنها برای افراد دارای معلولیت، بلکه برای کل جامعه ارزش افزوده ایجاد می‌کند و نقش مثبتی در توسعه پایدار اجتماعی و اقتصادی دارد. تخصیص کارت هوشمند سما می‌تواند ضمن بهینه‌کردن و آسان‌سازی فرایند استفاده از وسایل

تفاهم‌نامه چهارجانبه سازمان بهزیستی کشور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت میراث فرهنگی و گردشگری و بانک پارسیان در راستای اجرای تبصره (۲) ماده (۵) قانون حمایت از حقوق معلولان، پنجم دی‌ماه سال ۱۴۰۲ منعقد شد. براساس این تفاهم‌نامه امکان خرید برخط بلیت نیم‌بها از هواپیما و قطار از

• **تسهیل در حمل‌ونقل افراد دارای معلولیت شدید و خیلی‌شدید به چه عوامل و زمینه‌هایی بستگی دارد؟**
این مهم نیازمند مدیریت یک‌سری عوامل و زمینه‌های کلان ازجمله توسعه زیرساخت‌های سیستم حمل‌ونقل، وسایل نقلیه، آموزش و آگاهی جامعه، قوانین و مقررات حمایتی و ایمنی است. ساختارها و تجهیزات معابر و ایستگاه‌های حمل‌ونقل عمومی باید به‌گونه‌ای باشد که دسترسی افراد معلول را تسهیل کند. اتوبوس‌ها، قطار‌ها و هواپیماها باید فضای کافی برای حرکت و تجهیزات در اختیار داشته باشند. از طرفی لازم است وب‌سایت‌ها و سیستم‌های اطلاعاتی موجود، در این مورد، فراهم‌سازی امکانات انتقال افراد معلول به وسایل حمل‌ونقل و ارائه خدمات مراقبتی و پزشکی مناسب در محل‌های عمومی نیز باید مدنظر قرار گیرد. همچنین تدوین و اجرای قوانین و مقرراتی برای حفظ حقوق افراد دارای معلولیت و ارائه تسهیلات و تخفیفات مالی به این قشر باید در برنامه کار باشد.

دسترسی افراد معلول به امکانات عمومی مهم است. در این زمینه می‌توان مسیرها و فضاهای عمومی را با توجه به نیازهای افراد معلول ایجاد کرد. همچنین اجتناب از موانع معمولی مانند پله‌ها و سطوح شیب‌دار غیراستاندارد و ناهموار باید مورد توجه جدی قرار گیرد. آموزش و آگاهی جامعه در این زمینه بسیار اهمیت دارد. ترویج آگاهی در جامعه در خصوص نیازها و حقوق افراد دارای معلولیت و آموزش به کارکنان در مورد خدمات و امکانات مرتبط با آن‌ها از فاکتورهای اصلی اطلاع‌رسانی به‌شمار می‌آید. شرایطانتقال و مراقبت‌های پزشکی افراد معلول باید آسان‌سازی شود. در این مورد، فراهم‌سازی امکانات انتقال افراد معلول به وسایل حمل‌ونقل و ارائه خدمات مراقبتی و پزشکی مناسب در محل‌های عمومی نیز باید مدنظر قرار گیرد. همچنین تدوین و اجرای قوانین و مقرراتی برای حفظ حقوق افراد دارای معلولیت و ارائه تسهیلات و تخفیفات مالی به این قشر باید در برنامه کار باشد.

یک طرح خوب با ضوابط اجرایی ناقص

سفرهای ارزان‌قیمت معلولان تخصیص نداده و در نتیجه عملاً پول افراد مشمول در بانکی واریز شود که هیچ ارزش افزوده‌ای برای آن‌ها ایجاد نمی‌شود.»

فرایند پیچیده خرید بلیت

او با انتقاد از روند پیچیده واریز مبلغ خرید بلیت به حساب معلولان بیان کرد: «سازمان بهزیستی اعلام کرده افراد تا پایان سال جاری می‌توانند لاشه بلیت‌های خود را به مددکار خود در سازمان بهزیستی یا مراکز مثبت زندگی تحویل دهند تا پس از احراز هویت پول به آن‌ها پرداخت شود.» اینکه طبق تفاهم‌نامه موردنظر افراد معلول مجبور به استفاده از یک اپلیکیشن خاص هستند، یکی دیگر از نقدهای وارده مدیرعامل شبکه تشکلهای نابینایان و کم‌بینایان است. معینی در این زمینه گفت: «هیچ دلیل قانع‌کننده‌ای برای تحمیل این موضوع به افراد معلول وجود ندارد. به چه دلیل باید این انحصار ایجاد شود؟»

او در پایان با تأکید بر اینکه عقد تفاهم‌نامه راه‌حل اصولی اجرای این ماده قانونی نیست، گفت: «تفاهم‌نامه کوتاه‌مدت است و مرتب باید تمدید شود. مشکلات و چالش‌های یادشده را نیز به دنبال دارد. راه ساده و آسان این است که فرد معلول به دفاتر خرید مراجعه و کد ملی خود را اعلام کند. برای دفاتر نیز این امکان فراهم شود که از طریق ورود به سامانه بهزیستی و جست‌وجوی کد ملی فرد، هویت فرد را تأیید و متعاقب آن در سریع‌ترین زمان ممکن بلیت نیم‌بهای فرد مشمول را صادر کنند. بنابراین اگر در این مسیر مشکل یا موانعی وجود دارد باید وزارت کار و سازمان بهزیستی چاره‌جویی کنند.»

او لزوم نظروااهی از سازمان‌های مردم‌نهاد در این زمینه را مهم دانست و افزود: «اگرچه بدون نظرمشورتی این انجمن‌ها تفاهم‌نامه چهارجانبه تدوین و منعقد شده، اما توقع می‌رود برای سال آتی راه‌حلی کاملاً حساب‌شده جایگزین شود تا فرد معلول مشمول به‌سادگی و با کمترین بوروکراسی و عبور از مراحل پیچیده بتواند بلیت نیم‌بهای سفر خریداری کند.»

هزار نفر چه کسانی هستند؟ شاید ۱۱۰ هزار نفر آن‌ها تمایلی به سفر رفتن نداشته باشند، پس در این مرحله به چه دلیل برای این افراد افتتاح حساب می‌شود و دیگر افراد مشتاق سفر محروم می‌شوند؟ در پاسخ به این پرسش می‌گویند از دفتر حقوقی ریاست‌جمهوری استعلام شده که از اعتبار سفر تردد برون‌شهری برای سفرهای درون‌شهری مصرف شود. با توجه به اینکه در حال حاضر تردد درون‌شهری معلولان از طریق اتوبوس و مترو با تخصیص منابع مختص خود در حال انجام است، مصرف اعتبار بلیت نیم‌بهای برون‌شهری در داخل شهر راهکار نادرستی است و اصلاً لزومی به انجام چنین کاری نیست.»

معینی بابیان این اینکه به چه دلیل افراد معلول باید مجبور باشند با مراجعه به بانک پارسیان افتتاح حساب کنند، افزود: «سازمان بهزیستی می‌گوید قرار شده میراث و گردشگری تسهیلات ارزان‌قیمت سفر به افراد معلول و همراهان آن‌ها بدهد. براساس اطلاعات موقت کسب‌شده از میراث فرهنگی، این وزارتخانه در سال جاری ریالی به

بانکی را دارند. به این ترتیب معلولان خیلی‌شدید ازجمله نابینایان، ناشنویان، افراد ضایعه نخاعی و کم‌توان ذهنی، بیماران روانی مزمن و افراد زیر ۱۸ سال را شامل نمی‌شود.» مدیرعامل و رئیس هیأت‌مدیره انجمن باور گفت: «این دسته از معلولان رأساً قادر به افتتاح حساب بانکی نیستند و احتیاج به قیم دارند. در نتیجه در این مرحله از بلیت نیم‌بها محروم هستند.»

معینی با اشاره به انتقاد جامعه معلولان از شمولیت این طرح توضیح داد: «معلولان خیلی‌شدید که باید در اولویت پوشش این طرح باشند عملاً نیستند. خانواده دارای فرزند کم‌توان ذهنی نمی‌تواند حساب بانکی باز کند بنابراین از این طرح محروم هستند. این موضوع را از سازمان بهزیستی پیگیر شده‌ایم، اما جواب قانع‌کننده‌ای دریافت نکردیم.»

• **افتتاح حساب بانکی برای ۱۳۰ هزار معلول شدید**
او ادامه داد: «سازمان بهزیستی اعلام کرده که برای ۱۳۰ هزار نفر در حال بازگشایی حساب است. سؤال اینجاست این ۱۳۰

• **مهمین داوری**
روزنامه‌نگار

• **ضرورت‌های زیرساختی مورد نیاز سفرهای دریایی، هوایی و زمینی افراد دارای معلولیت شدید و خیلی‌شدید چه مواردی هستند؟**
افراد دارای معلولیت شدید و خیلی‌شدید به هنگام سفر نیازمند همراهی یک فرد دیگر هستند. بنابر این مشکلات آن‌ها نسبت به سایرین بیشتر و پرهزینه‌تر است. در گام اول باید دسترسی این افراد به وسایل حمل‌ونقل آسان شود. همچنین ایجاد وسایل حمل‌ونقل و سازه‌ها با امکانات دسترسی برای معلولان و ساخت ایستگاه‌ها و ترمینال‌های مجهز به امکانات لازم برای آن‌ها باید در نظر گرفته شود. تأمین تجهیزات ایمنی و راحتی در وسایل حمل‌ونقل ازجمله استفاده از فناوری‌های ایمنی مانند کمربند ایمنی و صندلی‌های راحت باید مورد توجه قرار گیرد. در محل اقامت‌ها و هتل‌ها ضرورت وجود تسهیلات دیده می‌شود. در این راستا باید ساخت فضاهای عمومی با دسترسی راحت و ایجاد امکانات بهداشتی و تجهیزات ویژه برای افراد معلول در اتاق‌ها تعبیه شود.

دسترسی افراد معلول به امکانات عمومی مهم است. در این زمینه می‌توان مسیرها و فضاهای عمومی را با توجه به نیازهای افراد معلول ایجاد کرد. همچنین اجتناب از موانع معمولی مانند پله‌ها و سطوح شیب‌دار غیراستاندارد و ناهموار باید مورد توجه جدی قرار گیرد. آموزش و آگاهی جامعه در این زمینه بسیار اهمیت دارد. ترویج آگاهی در جامعه در خصوص نیازها و حقوق افراد دارای معلولیت و آموزش به کارکنان در مورد خدمات و امکانات مرتبط با آن‌ها از فاکتورهای اصلی اطلاع‌رسانی به‌شمار می‌آید. شرایطانتقال و مراقبت‌های پزشکی افراد معلول باید آسان‌سازی شود. در این مورد، فراهم‌سازی امکانات انتقال افراد معلول به وسایل حمل‌ونقل و ارائه خدمات مراقبتی و پزشکی مناسب در محل‌های عمومی نیز باید مدنظر قرار گیرد. همچنین تدوین و اجرای قوانین و مقرراتی برای حفظ حقوق افراد دارای معلولیت و ارائه تسهیلات و تخفیفات مالی به این قشر باید در برنامه کار باشد.

• **مهدیار عبدللهی**
روزنامه‌نگار

سهیل معینی، مدیرعامل و رئیس هیأت‌مدیره انجمن باور در گفت‌وگو با «آتیه‌نو» با اشاره به عدم اجرای تبصره «۲» ماده (۵) قانون حمایت از حقوق معلولان از سال ۱۳۹۷ گفت: «ماده قانون بر خورداری افراد دارای معلولیت شدید و خیلی‌شدید از بلیت‌های نیم‌بهای ترددهای هوایی، ریلی و دریایی از پنج سال گذشته ابلاغ شده، اما تاکنون به علت کمبود منابع اجرا نشده است.»

او افزود: «دی‌ماه سال جاری سازمان بهزیستی در قالب تفاهم‌نامه چهارجانبه با بانک پارسیان، وزارتخانه‌های کار و گردشگری زمینه اجرای این ماده قانونی را فراهم کرده است.» معینی درخصوص فرایند تعریف شده اجرای مفاد این تفاهم‌نامه گفت: «در گام اول افراد مشمول این حمایت باید ضمن عضویت در اپلیکیشن تاپ، حسابی به اسم خود در بانک پارسیان به عنوان بانک عامل وزارت گردشگری ایجاد کنند. قرار است سازمان بهزیستی وجوه مربوط به پوشش بلیت نیم‌بها را در این حساب‌ها واریز کند. کسانی که از طریق اپلیکیشن موردنظر بلیت خریداری می‌کنند از کیف پول آن‌ها در حساب بانک پارسیان برداشت می‌شود.» او با توضیح اینکه سازمان بهزیستی امسال ۲۶۰ میلیارد تومان برای اجرای این حکم در نظر گرفته، افزود: «این سازمان هزینه یک بلیت رفت و برگشت هوایی را ۴ میلیون محاسبه و برآورد کرده است. بنابراین ۲۶۰ میلیارد تومان کفاف تهیه یک‌بار بلیت هوایی نیم‌بهای ۱۳۰ هزار نفر از مددجویان را دارد.»

• **محرومیت برخی معلولان از بلیت نیم‌بها**
معینی یکی از اشکالات عمده این طرح را محرومیت برخی معلولان خیلی‌شدید از بلیت‌های نیم‌بها دانست و افزود: «جمعیت معلولان شدید براساس آیین‌نامه فعلی سازمان بهزیستی ۱۳۰ هزار نفر هستند که شرایط افتتاح حساب

یادداشت گام اول اجرای طرح بلیت نیم‌بهای معلولان

• **محمدصادق باقری**
روزنامه‌نگار

بنابه تکلیفی که در تبصره (۲) ماده (۵) قانون حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت برعهده وزارتخانه گذاشته شده، پیش‌بینی اعتبار این ماده قانونی باید توسط وزارت متبوع به سازمان برنامه و بودجه پیشنهاد شود. بر این اساس در سال گذشته با برگزاری جلسات متعدد با نمایندگان وزارتین راه و شهرسازی و وزارت کشور، اعتبار مورد نیاز آن پیش‌بینی و از سوی مقام عالی وزارت به سازمان برنامه و بودجه ابلاغ شد، اما تا پایان سال ۱۴۰۱ هیچ‌گونه تأمین اعتباری از سوی سازمان صورت نگرفت.

در همین راستا، در سال ۱۴۰۲ اعتباری به مبلغ ۲۷۰۰ میلیارد ریال از سوی سازمان برنامه و بودجه تأیید و به بودجه سالانه سازمان تخصیص داده شد که به علت عدم وجود سازوکار مناسب تاکنون این ماده قانون اجرا نشده است.

امسال نیز به منظور اجرای این تبصره و ماده قانونی برای نخستین‌بار جلساتی با وزارت میراث فرهنگی و گردشگری، سازمان بهزیستی کشور و بانک پارسیان برگزار شد و در نهایت به عقد تفاهم‌نامه چهارجانبه فیما بین شرکاد در تاریخ ۵ دی‌ماه سال ۱۴۰۲ انجامید. بانک پارسیان به افتتاح حساب غیرحضوری در بستر پرداخت الکترونیک و ایجاد حساب بانکی (وقف مقررات بانک مرکزی) به صورت گروهی و انفرادی به نام افراد دارای معلولیت مشمول این ماده قانونی متعهد شد، تا امکان بر خورداری از خدمت موضوع تفاهم‌نامه موردنظر از طریق زیرساخت و سکوی زیرمجموعه خود فراهم شود. همچنین «بانک پارسیان» به عنوان پیمانکار متعهد شد خدمات مناسب مربوط به حمل‌ونقل درون‌شهری و برون‌شهری (فروش بلیت هواپیما، بلیت قطار و دریایی) را با در نظر گرفتن بلیت نیم‌بهای پیش‌بینی‌شده در قانون حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت برای افراد دارای معلولیت شدید و خیلی‌شدید طبق فهرست متقاضیان حائز شرایط اعلامی از سوی سازمان بهزیستی در بستر زیرساخت و سکوی زیرمجموعه خود عرضه کند. همچنین گزارش عملکرد خود را به سازمان بهزیستی، وزارت کار و وزارت گردشگری ارائه کند.

وزارت گردشگری نیز باید با توجه به تجربه همکاری و قرارداد خود با بانک پارسیان مبنی بر فراهم آوردن بستر عرضه خدمات گردشگری در بستر زیرساخت و سکو، پس از تخصیص اعتبار لازم از سوی سازمان بهزیستی، زمینه استفاده افراد دارای معلولیت شدید و خیلی‌شدید تحت پوشش و اعلامی از سوی سازمان بهزیستی را از خدمات حمل‌ونقل برون‌شهری از طریق شرکت مجری طرف قرارداد با بانک عامل (سکوی منتخب)، تسهیل کند.

وزارت کار به استناد تبصره (۲) ماده (۵) قانون حمایت از حقوق معلولان مصوب سال ۱۳۹۶ - مکلف است جهت اجرای ماده مذکور نسبت به پیش‌بینی اعتبارات لازم، با اعلام سازمان بهزیستی کشور و بعد از بررسی و تأیید در لایح بودجه سالانه اقدام کند. «سازمان بهزیستی» به عنوان کارفرمای اجرای قانون یاد شده مکلف است پس از پیش‌بینی اعتبار ماده (۵) قانون حمایت از حقوق معلولان در هر سال، اقدامات لازم را جهت دریافت اعتبار تأیید شده در نظر گیرد. همچنین از محل اعتبارات موضوع این ماده قانونی نسبت به واریز وجه به حساب بانکی افراد دارای معلولیت اقدام کند. همچنین «سازمان بهزیستی» متعهد می‌شود تمهیدات و اقدامات لازم را مطابق با قوانین و مقررات در جهت تسهیل استفاده از خدمات حمل‌ونقل ویژه سفرهای درون‌شهری و برون‌شهری موضوع تفاهم‌نامه برای گروه‌های هدف و تحت پوشش خود مهیا کند و همکاری لازم را با بانک پارسیان به عمل آورد. در ضمن اطلاعات مورد نیاز افراد مشمول این ماده قانونی را از طریق درگاه الکترونیک با رعایت موازین قانونی حراست سازمان (پیمان منع افشای اطلاعات) در اختیار بانک پارسیان قرار دهد. با توجه به اینکه به پایان سال ۱۴۰۲ نزدیک می‌شویم، به منظور کلید زدن اجرای این ماده قانونی، معلولان شدیددهک‌های یک تا چهار می‌توانند از تسهیلات نیم‌بهای سفرهای برون‌شهری بهره‌مند شوند. امیدواریم در سال ۱۴۰۳ با تخصیص اعتبار مورد نیاز اجرای این ماده قانونی زمینه استفاده تمام معلولان خیلی‌شدید و شدیددیگر دهک‌هائیز فراهم شود.